

17. 7. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zaplatí stát za sterilizace?

Výbor rady pro lidská práva navrhuje pro nuceně sterilizované statisícové odškodné

Skóre: 0.63

Název zdroje: Lidové noviny

Datum vydání: 17.07.2007

Nadpis: Zaplatí stát za sterilizace?

Strana: 5

Pořadí: 5

Mutace: Celostátní

Rubrika: Domov

Autor: PETR KUČERA

Ročník: 20

Číslo: 164

Náklad: 65550

Oblast: Celostátní deníky

Zpracováno: 17.07.2007 06:32

Identifikace: DCLN20070717010030 cz

Klíčová slova: kauz (9x), soudem, soudy, soud, lidská práva, soud žalobcům, zákonem, právním

Výbor rady pro lidská práva navrhuje pro nuceně sterilizované statisícové odškodné

PRAHA Ženám, které v minulosti podstoupily sterilizaci, aniž by k tomuto zákroku daly výslovný souhlas, kyne šance na statisícové odškodné od státu. Byť je zatím ještě hodně vzdálená.

Výbor pro biomedicínu a pro lidská práva, poradní orgán vládní rady pro lidská práva, zpracoval na podnět několika občanských organizací návrh metodického postupu, podle kterého by oběti nedobrovolné sterilizace měly být odškodňovány. Návrh musí projednat rada vlády pro lidská práva a poté jej případně dát k posouzení kabinetu Mirka Topolánka.

Předseda rady Jan Litomský i ministryně pro lidská práva Džamila Stehlíková jsou ale skeptičtí.

Domnívají se, že takový návrh má jen malou šanci na schválení.

"České vlády nejsou zatím ochotné začít se shánět po tom, z jakých peněz by měly být oběti nedobrovolné sterilizace odškodňovány. Sterilizace je ale velký zásah do integrity lidské bytosti. Bývá dobrým zvykem, že se k podobným případům stát postaví a řekne, jak alespoň částečně obětem takovou újmu vykompenzovat," uvedla předsedkyně Občanského sdružení na ochranu pacientů a členka výboru pro lidská práva a biomedicínu Vladimíra Bošková. Jako příklad uvedla Švédsko a kanadskou Ottawu.

Podle návrhu by nárok na odškodnění měly získat osoby, které byly sterilizovány od července 1966. Jde o případy, kdy dotčení o sterilizaci sami nepožádali nebo v případech vyžádaných lékařem nebyla dostatečně zdůvodněna, případně s ní pacient nesouhlasil, jeho souhlas byl vynucen nebo vycházel z nedostatečných informací o povaze a důsledcích zákroku. Posuzovat by se měly i případy, kdy zákrok neproběhl v souladu s podmínkami tehdy platné sterilizační směrnice. Navržená jednorázová částka,

kteřou by stát měl takto postižené jedince odškodnit, by se podle tvůrců metodiky měla pohybovat mezi 100 až 200 tisíci korun. "Stát by měl pro podobné případy vytvořit speciální fond. Je nefunkční na všech možných úrovních, a tak mu teoreticky hrozí desítky nepříjemných kauz, které mohou skončit až soudem pro lidská práva ve Štrasburku," konstatovala Bošková.

Předseda rady vlády pro lidská práva Jan Litomiský ale má za to, že stát bude těžko ochoten platit odškodnění za něco, co sám nezpůsobil. "Konkrétní znění návrhu jsem sice ještě neviděl, ale obecně mám o této věci pochybnosti," zareagoval. "Budeme se tím jistě zabývat, ale nepřipadá mi pravděpodobné, že by návrh mohl uspět," podotkl.

Podle Litomiského je třeba odlišit dvě skupiny potenciálních žadatelů - osoby, které byly sterilizovány před rokem 1991 a po něm. "Do roku 1991 byla situace složitější. Sterilizace se považovala za zvláštní nástroj rodinné politiky. Osoby, které se pro ni dobrovolně rozhodly, za to dostávaly finanční dávku. I tehdy ale bylo jasně řečeno, že to musí být dobrovolné rozhodnutí," připomněl.

Hranicí pro odškodnění bude zřejmě rok 1991

Za případy po roce 1991 už podle něj nenese stát zodpovědnost v žádném případě. "Jde o vztah mezi soukromou osobou a zdravotnickým zařízením jako samostatným právním subjektem, případně konkrétním lékařem, který pochybil. Postižené osoby by se proto měly obracet na soudy ve věci poškození osobních práv," usoudil Litomiský. V některých případech už soud žalobcům vyhověl, ale odškodné neposkytl, protože uplynula lhůta, do kdy bylo možné o finanční kompenzaci požádat. Ministřyně pro lidská práva Džamila Stehlíková sice připouští, že sterilizace probíhaly pod paternalistickým přístupem lékařů, kteří se v řadě případů nenamáhali informovaný souhlas získat a ženy podrobně neseznamovali s charakterem zákroku. I ona se však domnívá, že odškodňovat tyto případy není reálné.

"Bohužel je to těžko prosaditelné, protože by to byl precedens. O odškodnění by mohly usilovat i další osoby, kterým bylo v minulosti lékařským zákrokem zasaženo do integrity. Byly jim provedeny jakékoli chirurgické zákroky nebo léčebné postupy, aniž by byl k nim získán informovaný souhlas," vyslovila Stehlíková obavu z otevření Pandořiny skříňky.

Podle Stehlíkové se nejednalo o etnický či rasově motivovanou soustavnou politiku státu, ale o porušení práv jednotlivců na informovaný souhlas se zákonem. "Hlavně se za socialismu systém práv pacientů vůbec nerespektoval," dodala.

Bošková se ale domnívá, že žadatelů o odškodné by byly řádově jen desítky. "Máme tím na mysli případy žen a snad i jednoho muže, kteří se k nedobrovolné sterilizaci přihlásili a znalecká komise ministerstva zdravotnictví jejich stížnost uznala za oprávněnou. O dalších případech by naposled musel rozhodnout soud," prohlásila Bošková.

Foto popis: Politikum. Sterilizace provedená bez tzv. informovaného souhlasu se týkala nejčastěji romských žen. Aktivisté na tento problém znovu upozornili i při květnové demonstraci za odstoupení vicepremiéra Jiřího Čunka, kterého viní z necitlivého přístupu k Romům ve Vsetíně.

Foto Autor - Foto AFP - Michal Čížek

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)